

Resultaten vervolgonderzoek flora en fauna

Centrumplan, Sint Anthonis

titel rapport
**Resultaten vervolgon-
derzoek flora en fauna**

datum
8 november 2021

projectnummer
P02952

opdrachtgever
**Gemeente Sint Antho-
nis**

BRO
projectleider
MO

opgesteld door
RdM

interne controle
NL

bron Kaft
RdM

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

*"Wie nieuwe oevers wil bereiken,
moet het water tot zijn weg maken."*
Rainer Höh

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3	7 Bronnen	16
1.1 Aanleiding	3	8 Verklarende Woordenlijst	17
1.2 Doel	3		
2 Omschrijving plangebied	3		
2.1 Huidige situatie	3		
2.2 Toekomstige situatie	3		
3 Werkwijze	5		
3.1 Huismussen	5		
3.2 Gierzwaluwen	6		
3.3 Vleermuizen	7		
4 Resultaten	10		
4.1 Huismussen	10		
4.1.1 Nestlocaties	10		
4.1.2 Leefgebied	10		
4.1.3 Omgevingscheck	10		
4.2 Gierzwaluwen	10		
4.2.1 Nestlocaties	10		
4.2.2 Omgevingscheck	11		
4.3 Vleermuizen	11		
4.3.1 Verblijfplaatsen	11		
4.3.2 Foeragerende vleermuizen	13		
4.3.3 Vliegroutes	13		
4.4 Overige soorten	13		
5 Effectenbeoordeling en toetsing	14		
5.1 Huismussen	14		
5.2 Gierzwaluwen	14		
5.3 Vleermuizen	14		
5.4 Overige soorten	14		
6 Conclusie	15		

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Opdrachtgever is voornemens om de kern van Sint Anthonis een nieuwe inpassing te geven. Hierbij zullen enkele woningen aan de Breestraat, de Peter Zuidstraat, de Molenstraat en de Henri Dunantstraat worden geamoveerd. Middels een verkennend flora- en faunaonderzoek (quickscan), uitgevoerd door BRO¹ in 2020, is vastgesteld dat enkele gebouwen binnen het plangebied geschikte nest- en verblijfplaatsen bevatten voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Naar aanleiding hiervan is huismus-, gierzwaluw- en vleermuisonderzoek uitgevoerd in het seizoen van 2021, om nesten van huismus en gierzwaluw en verblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen dan wel met voldoende zekerheid uit te sluiten. In dit rapport worden de resultaten van dit nader onderzoek gepresenteerd.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Zijn er nestplaatsen van de huismus aanwezig in de betreffende woningen?
- Zijn er nestplaatsen van de gierzwaluw aanwezig in de betreffende woningen?
- Zo ja, hoeveel nestplaatsen van huismus en gierzwaluw betreft het hier?
- Zijn er verblijfsfuncties van vleermuizen aanwezig in de betreffende woningen?
- Zo ja, welke soort, aantal en verblijfsfunctie m.b.t. vleermuizen betreft het hier?

- Leiden de werkzaamheden tot verlies of verstoring van nest- en/of verblijfplaatsen?
- Leidt de sloop tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk?

Indien bij aanwezigheid van beschermde soorten het treffen van maatregelen noodzakelijk is, omdat de huidige nest- en verblijfplaats komt te vervallen/wordt verstoord, dan zullen deze (ten behoeve van een ontheffingsaanvraag) voldoende moeten worden onderbouwd middels een separaat activiteitenplan. Hierbij moet vast komen te staan dat de functies die de gebouwen hebben voor de soort(en) behouden blijven. Ook dient te worden getoetst of de huidige staat van instandhouding van de soort(en) niet in het geding is.

Ten behoeve van het eventueel indienen van een ontheffingsaanvraag dienen ook aspecten als doel, (wettelijk) belang en alternatievenafweging te worden onderbouwd. Deze eventuele vervolgfase ten behoeve van een ontheffingsproject maakt geen deel uit van onderhavig vervolgonderzoek.

2 Omschrijving plangebied

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in de centrumkern van Sint Anthonis. In figuur 2 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

Het plangebied bestaat momenteel uit meerdere woningen, oude bedrijfspanden, braakliggende percelen en opgaand groen, tussen de Breestraat, Peter Zuidstraat en de Remmensberg. Tevens behoort het oude filiaal van de EMTÉ aan de Molenstraat tot het plangebied. In figuur 3 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 1, 4 t/m 6 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

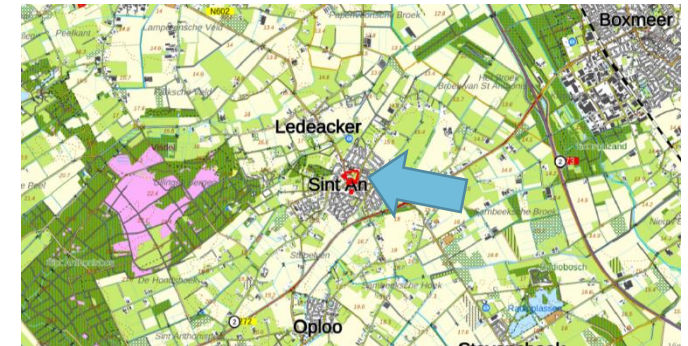
2.2 Toekomstige situatie

De initiatiefnemer is voornemens de kern van Sint Anthonis een nieuwe inpassing te geven. Hierbij zullen meerder woningen aan de Breestraat worden geamoveerd. Een nieuwe supermarkt, met parkeergelegenheden, zal in het westen van het plangebied worden gerealiseerd. Op het overige oppervlak worden meerdere wooneenheden gerealiseerd.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

Figuur 1: De Breestraat en de Henri Dunantstraat, gezien vanuit het westen

Figuur 2: Topografische kaart ligging plangebied (1:25.000)

Figuur 3: Luchtfoto plangebied en directe omgeving

Figuur 4: Breestraat, gezien vanuit het westen

Figuur 5: Breestraat 24 en 25, in het oosten van het plangebied

Figuur 6: Oud filiaal van de EMTÉ, aan de Molenstraat 1

3 Werkwijze

3.1 Huismussen

Ten aanzien van de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei 2021 twee veldbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, in de ochtenduren tussen 8.00 uur en 12.00 uur. Tabel 1 geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismussen. Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder het dakpannen dak van de te renoveren woningen broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de huismus (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

Volgens de soortenstandaard kan de aanwezigheid van een nest van een huismus als volgt worden aangetoond:

1. een nestindicatieve waarneming:
 - een nest of nestbouw of

- bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats (nest zelf vaak niet zichtbaar, maar gras-sprieten of veertjes steken uit) of
- transport van voedsel of ontlastingspakketjes of
- bedelende jongen in nest (vlak voor uitvliegen goed te horen, steken kopjes uit nestopening).

2. minimaal 1 waarneming in potentieel broedbiotoop in de periode 10 maart t/m 20 juni van:

- een zingend mannetje (veelal op de dakrand) of
- aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats of
- balts.

Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei (met tien dagen tussen beide veldbezoeken) of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig.

Tabel 1 Bezoeken i.v.m. huismusinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Weer	Temperatuur
30-04-2021	Nestlocaties huismus	08.30-10.00	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	7°C
11-05-2021	Nestlocaties huismus	09.30-11.00	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt Geen neerslag	10°C

3.2 Gierzwaluwen

Voor de gierzwaluw zijn in de periode van half mei tot half juli 2021 drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Tabel 2 geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor gierzwaluwen. De veldbezoeken zijn gedurende de avondschemering voor zonsondergang uitgevoerd. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het “gieren” van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de gierzwaluw (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

De gierzwaluw is een trekvogel die pas vanaf eind april in Nederland terugkeert vanuit Afrikaanse wintergronden. Kolonies zijn snel herkenbaar doordat de vogels geregeld bij de nesten zwermen en roepen. Deze waarnemingen zijn echter indicatief. Het vaststellen van een broedgeval geschiedt door het waarnemen van een in- of uitvliegende vogel.

De afwezigheid van broedende gierzwaluwen kan voldoende aannemelijk gemaakt worden als er geen waarnemingen zijn verricht die duiden op de aanwezigheid van een nest na:

- Minimaal 3 inventarisatiemomenten met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen
- waarvan minimaal 1 inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli (jongen aanwezig)
- tussen 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang
- tijdens goede (droge) weersomstandigheden.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd tijdens goede (droge) weersomstandigheden, wat gunstig is voor het waarnemen van gierzwaluwen (zie tabel 2).

Tabel 2 Bezoeken i.v.m. gierzwaluwinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Locatie	Tijdsduur onderzoek	Zon onder	Weer	Temperatuur
16-05-2021	Nestlocaties gierzwaluw	3	19.30-21.30	21.28	Wind gemiddeld 3 Bft Bewolkt, geen neerslag	12°C
26-05-2021	Nestlocaties gierzwaluw	1	19.45-21.45	21.42	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt, geen neerslag	14°C
07-06-2021	Nestlocaties gierzwaluw	1	20.00-22.00	21.56	Wind gemiddeld 2 Bft Helder	17°C
18-06-2021	Nestlocaties gierzwaluw	3	20.00-22.00	22.02	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	24°C
06-07-2021	Nestlocaties gierzwaluw	1	20.00-22.00	22.00	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	19°C
07-07-2021	Nestlocaties gierzwaluw	3	20.00-22.00	22.00	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt, geen neerslag	18°C

3.3 Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot en met september 2021 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken per deelgebied uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Van zomer-verblijfplaatsen, kraamverblijven en paarverblijfplaatsen mag zekerheidshalve aangenomen worden dat deze ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst).

De laatvlieger heeft als enige soort geen standaard invliegtijd. Het zwermgedrag is bij deze soort ook korter en kan al plaatsvinden vanaf 1 á 2 uur na het uitvliegmoment. Omdat het niet reëel is om de hele nacht binnen een of meerdere deelgebieden te zoeken naar laatvliegers, hebben in de periode half mei - half juli twee gerichte avondrondes (tot circa 2 uur na zonsondergang) plaatsgevonden met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Daar kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis door het in- en uitvliegen in deze eerste twee uur ook goed waarneembaar zijn, dit mede in verband met de groepsgrootte en het tijdig terugkomen om de jongen te zorgen, is hieromtrent een voldoende betrouwbaar beeld verkregen omtrent de aan/afwezigheid van kraamverblijfplaatsen. Daarnaast heeft er in de periode mei – augustus tevens een ochtendronde (vanaf circa 2 uur voor zonsopkomst) plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zo-

merverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Vervolgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Door de beperkte hoogte van de bebouwing zijn (massa-)winterverblijfplaatsen op voorhand uitgesloten. Tabel 3 geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

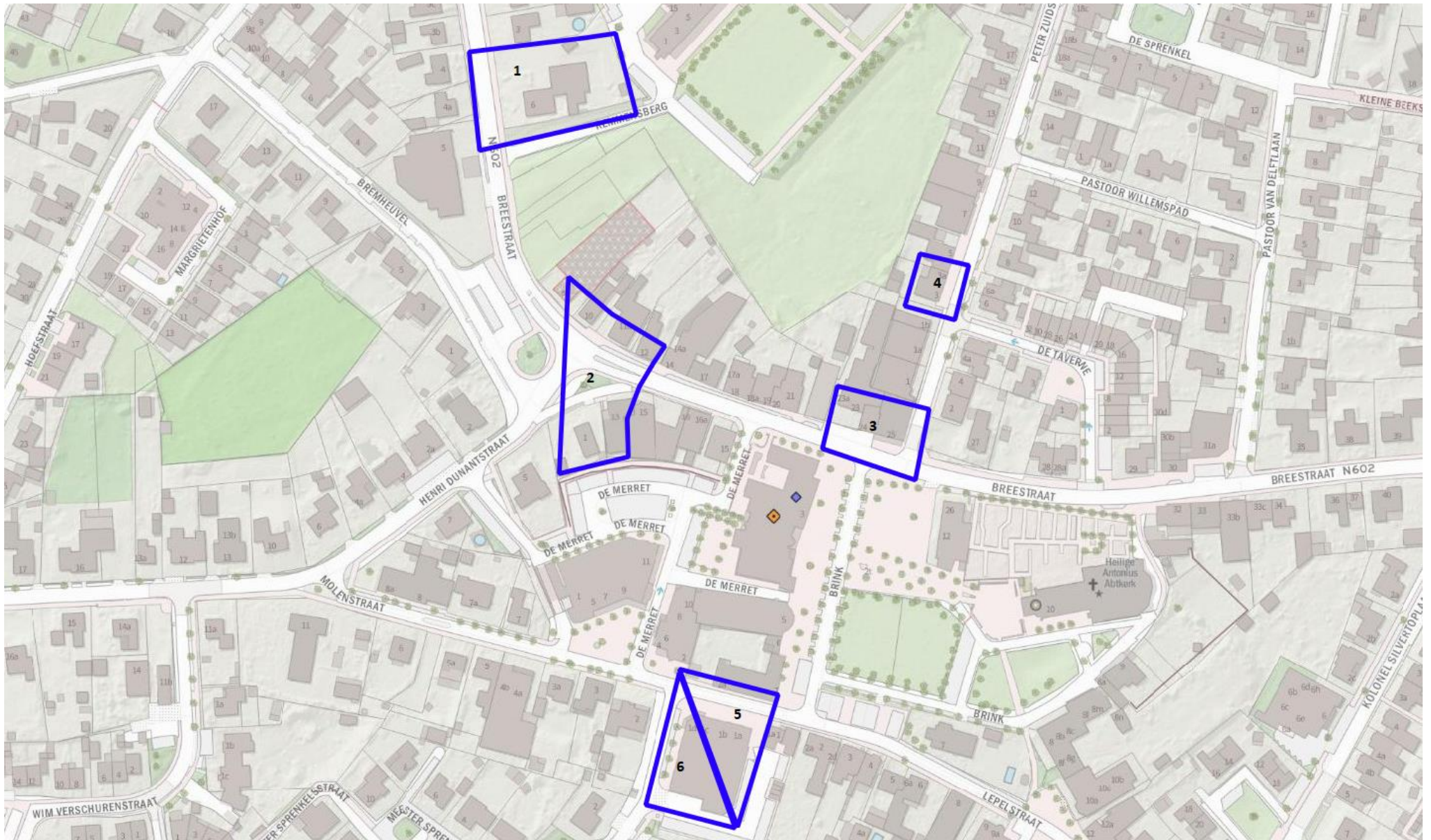
Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van

vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitend kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuisonderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C, de windsnelheid beneden de 3 Beaufort en geen sprake van neerslag (zie tabel 3).

Tabel 3 Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Locatie	Tijdsduur onderzoek	Zon op/onder	Weer	Temperatuur
16-05-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	3,4	21.25-23.25	21.28	Wind gemiddeld 3 Bft Bewolkt, geen neerslag	12°C
26-05-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	1	21.40-23.45	21.42	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt, geen neerslag	12°C
27-05-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	2	21.40-23.45	21.44	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	12°C
03-06-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	6	21.50-23.50	21.52	Wind gemiddeld 3 Bft Bewolkt, geen neerslag	19°C
18-06-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	2,3,4,5	22.00-00.00	22.02	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	23°C
06-07-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	1	21.55-00.00	22.00	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	18°C
08-07-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	6	21.55-00.00	21.59	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	15°C
12-07-2021	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	5	21.55-00.00	21.56	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	20°C
27-07-2021	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	5	03.55-05.55	05.53	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	15°C
28-07-2021	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	4	03.55-05.55	05.55	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt, geen neerslag	14°C
03-08-2021	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	6	04.05-06.05	06.04	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	12°C
11-08-2021	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	3	04.20-06.20	06.17	Wind gemiddeld 3 Bft Helder, geen neerslag	12°C
13-08-2021	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	2	04.20-06.20	06.20	Wind gemiddeld 3 Bft Licht bewolkt, geen neerslag	16°C
14-08-2021	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	1	04.25-06.25	06.22	Wind gemiddeld 2 Bft Helder	13°C
03-09-2021	Vleermuizen (paarverblijf)	1-6	22.00-00.00	20.22	Wind gemiddeld 2 Bft Helder	17°C
30-09-2021	Vleermuizen (paarverblijf)	1-6	00.00-02.00	19.19	Wind gemiddeld 2 Bft Bewolkt, geen neerslag	12°C

Figuur 7: Verdeling van de deelgebieden met betrekking tot vleermuisonderzoek

4 Resultaten

4.1 Huismussen

4.1.1 Nestlocaties

Tijdens de veldbezoeken zijn huismussen waargenomen in meerdere woningen binnen het plangebied, zie figuur 8 en tabel 4. Bij zowel Breestraat 16 als Breestraat 24 betrof het een nestlocatie welke via de dakgoot bereikt werd. Bij Breestraat 12 was er voor langere tijd een roepend mannetje op de nok van deze woning aanwezig, mogelijk bevindt dit nest zich onder een van de nokpannen. Bij de Henri Dunantstraat bevonden de nestlocaties zich achter de hoekpannen.

4.1.2 Leefgebied

Het groen in de siertuinen heeft een foerageer- en schuil-functie voor de huismus. Het groen binnen het plangebied zal grotendeels worden verwijderd binnen de voorgenomen plannen, waardoor de foerageer en schuilmogelijkheden verdwijnen. De voorgenomen ingreep zal leiden tot het verloren gaan van leefgebied van de huismus.

4.1.3 Omgevingscheck

De huismus is een soort die zowel voorkomt in de stadcentra als op het platteland, maar een voorkeur heeft voor bebouwde gebieden. Hierbij heeft huismus als vaste rust- en verblijfplaats en nestlocatie een voorkeur voor woningen die openingen hebben die toegang verlenen tot geschikte nestlocatie tussen het dak en het dakbeschot met tevens voldoende groen in de omgeving van de woningen. Direct aangrenzend zijn meer woningen beschikbaar waar huismussen onder kunnen nestelen doordat de meeste panden in de omgeving een pannendak hebben.

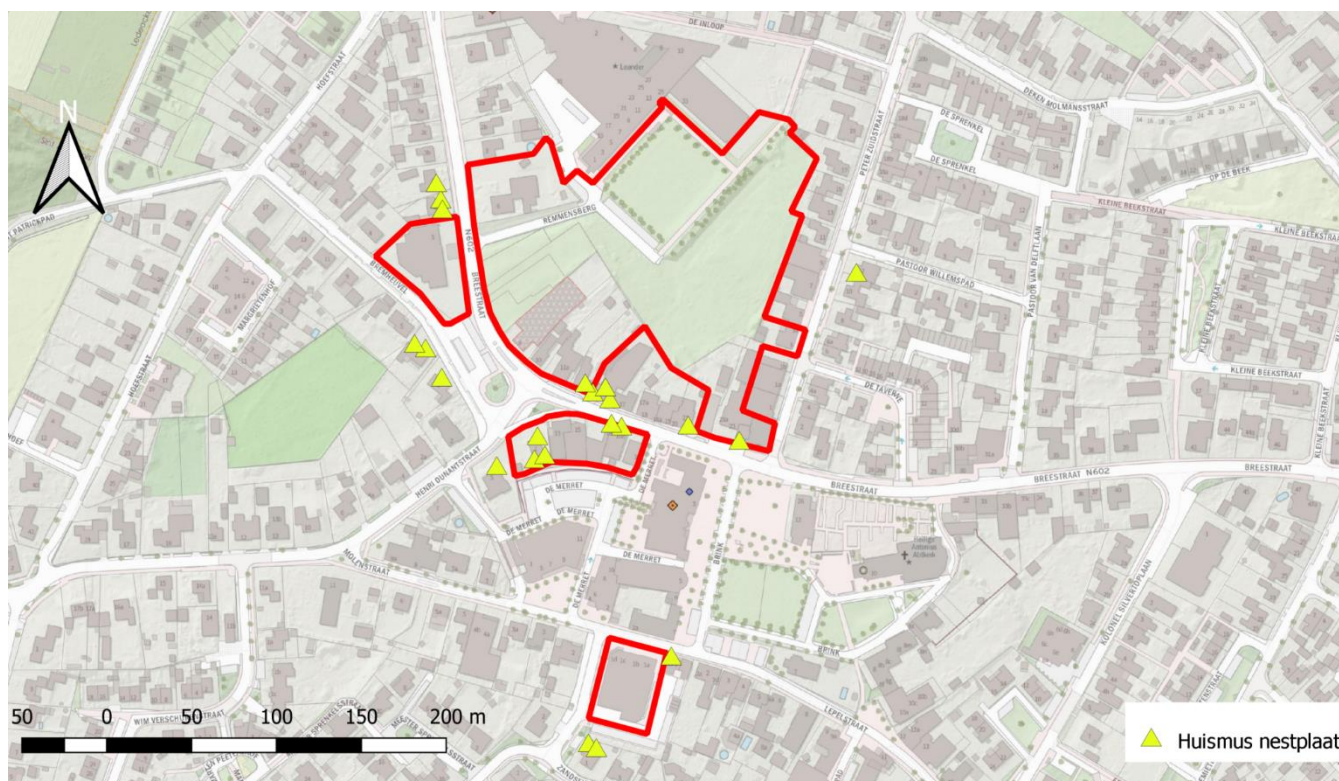
4.2 Gierzwaluwen

4.2.1 Nestlocaties

Vrijwel elke onderzoeksronde is een groepje van ongeveer 6 individuen waargenomen. Deze vlogen hoog boven het plangebied in de richting het zuiden van de kern van Sint Anthonis, waar ze neerdaalde. Er kwamen geen gierzwaluwen naar beneden in de buurt van het plangebied. Er zijn geen vaste nestplaatsen van deze soort aangetroffen in het onderzoeksgebied. Er kan om die reden redelijkerwijze aangenomen worden dat er geen nestlocaties voor gierzwaluwen aanwezig zijn binnen het plangebied.

Tabel 4: Locaties nesten huismus

Adres	Huismusnesten
Breestraat 12	1
Breestraat 16	2
Breestraat 24	1
Henri Dunantstraat 1	3

Figuur 8: Nestlocaties huismus en opzichte van het plangebied

4.2.2 Omgevingscheck

Direct aangrenzend zijn meer woningen beschikbaar waar gierzwaluwen kunnen nestelen doordat de meeste panden in de omgeving een pannendak hebben.

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Verblijfplaatsen

In totaal zijn er binnen het plangebied een 8-tal verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Gedurende de veldbezoeken in het voorjaar zijn in totaal 7 zomerverblijfplaatsen waargenomen (figuur 12). Twee verblijfplaatsen bevinden zich binnen de bebouwing aan de Peter Zuidstraat 3/3a. De verblijfplaatsen bevinden zich achter de gevelbetimmering tegen de noord-, en zuidgevel (figuur 9). Het invliegen van 1 individu van gewone dwergvleermuis per verblijfplaats is waargenomen tijdens het veldbezoek op 28 juli 2021.

Bij de bebouwing aan de Breestraat 25 is het uitvliegen van een enkele gewone dwergvleermuis waargenomen gedurende het veldbezoek van 18 juni 2021. De ingang tot de verblijfplaats bevindt zich achter de dakgoot, waarbij het verblijft zelf zich redelijkerwijs in ruimten onder het dak bevindt.

Binnen de bebouwing aan de Molenstraat 1 zijn meerdere verblijfplaatsen aangetroffen van gewone dwergvleermuis. Een 3-tal van deze verblijfplaatsen bevinden zich achter gevelpannen van de noord-, en westgevel (afbeelding 10). Het in-, en uitvliegen van individuen is hier tijdens meerdere veldbezoeken waargenomen. Het gaat om 1 individu per verblijfplaats. Een verblijfplaats bevindt zich achter een open stoetvoeg in de oostgevel, net beneden de dakrand (figuur 11). Hier is het invliegen van twee individuen waargenomen tijdens het veldbezoek op 27 juli 2021.

In het najaar zijn in totaal 2 paarterritoria aangetroffen binnen het plangebied. Binnen deze territoria zijn sociale roepjes met regelmatige vluchten waargenomen. Een van deze paarterritoria bevindt zich bij de Peter Zuidstraat 3a, rond de zuidgevel. Gezien hier reeds een zomerverblijfplaats aanwezig is, kan er redelijkerwijs van worden uitgegaan dat deze tevens als paarverblijfplaats wordt gebruikt. Een tweede paarterritorium bevindt zich rond Breestraat 12, 15 en 16. Ondanks dat het individu tijdens het veldbezoek niet in of uit is gevlogen, zullen deze hoogstwaarschijnlijk hier wel zijn (paar)verblijfplaats hebben. Het was echter niet vast te stellen in welke woningen deze verbleef. Uitgangspunt hierbij is dat het dier zich in elke woning in de directe omgeving kan bevinden.

Tabel 5: Locaties verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

Adres	Verblijfplaatsen (GD)
Peter Zuidstraat 3/3a	2
Breestraat 25	1
Molenstraat 1	4
Breestraat 12, 15 en 16	1 (Paarterritorium)

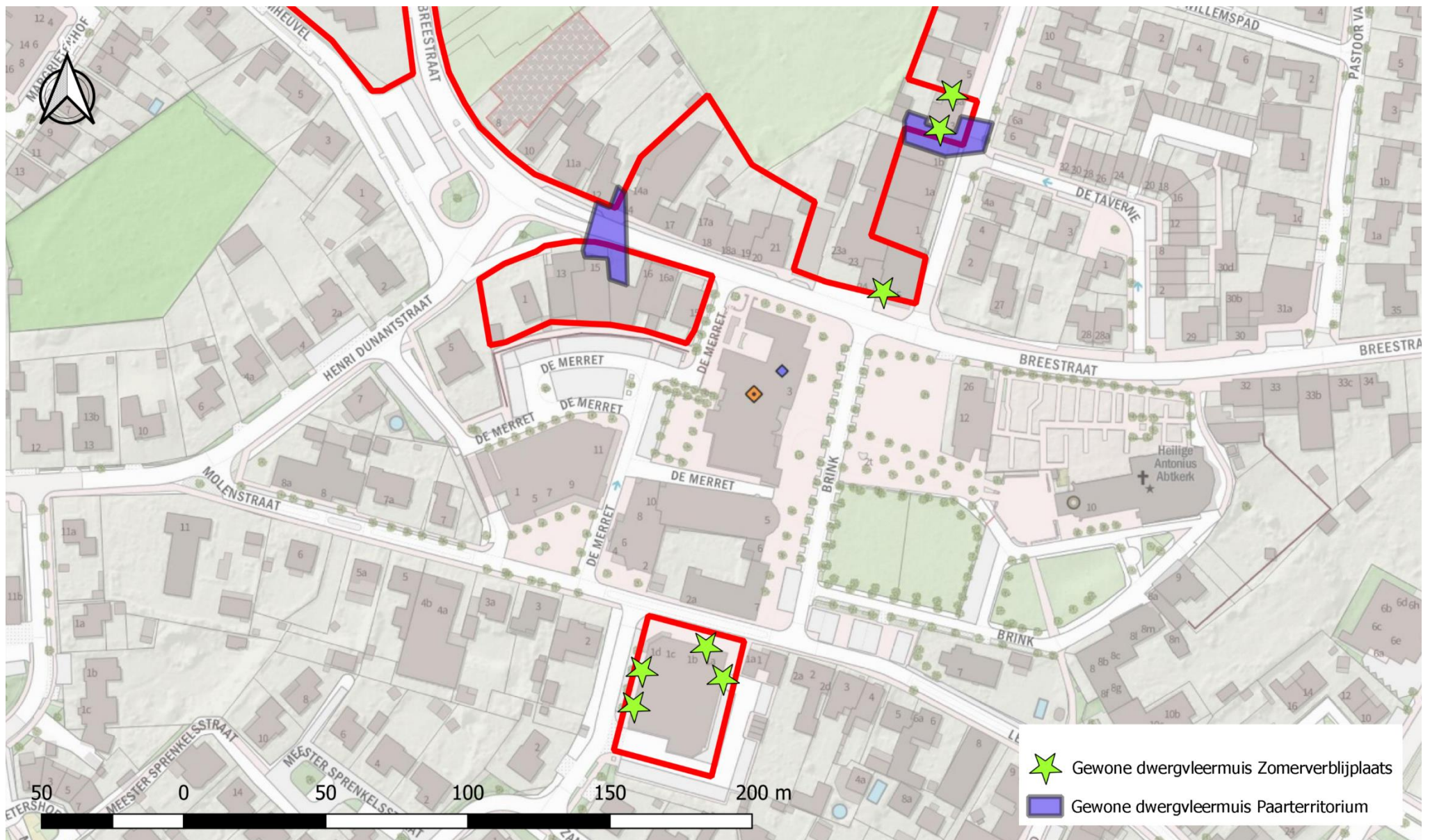
Figuur 9: Locatie verblijfplaats Peter Zuidstraat 3a

Figuur 10: Locatie verblijfplaats westgevel Molenstraat 1

Figuur 11: Locatie verblijfplaats oostgevel Molenstraat 1

Figuur 12: Verblijfsplaatsen en paarterritoria van gewone dwergvleermuis ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd)

4.3.2 Foeragerende vleermuizen

Tijdens vrijwel ieder veldbezoek zijn enkele (3-4) langs vliegende en foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Deze trokken vrijwel meteen weer door. Gezien de vleermuizen hier niet de hele avond aanwezig waren en regelmatig een kwartier of langer verdwenen is het niet de verwachting dat het plangebied essentieel foeraargebied voor de gewone dwergvleermuis betreft. Daarnaast is er in de directe omgeving genoeg groen aanwezig dat kan dienen als foerageermogelijkheid. De voorgenomen plannen zullen niet leiden tot een afname in essentieel foeraargebied.

4.3.3 Vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken zijn in de directe omgeving geen eenduidig vliegpatronen aangetroffen welke door meerdere individuen werd gevolgd.

4.4 Overige soorten

In de betreffende woningen kunnen ook vogels zonder jaar rond beschermd nest broeden. Hiermee dient rekening te worden gehouden door buiten het broedseizoen of na een controle te werken.

5 Effectenbeoordeling en toetsing

5.1 Huismussen

Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn nestlocaties van huismus waargenomen. Er gaan bij werkzaamheden een 7-tal nestlocaties van de huismus verloren. Dit betekent dat er een overtreding is van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming met betrekking tot de huismus en er een ontheffing aangevraagd moet worden voor het verwijderen van de huidige nestplaatsen en leefgebied.

5.2 Gierzwaluwen

De gevonden resultaten wijzen niet op een mogelijke aanwezigheid van nestlocaties van gierzwaluwen binnen het plangebied. De aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van gierzwaluwen is redelijkerwijs uitgesloten.

5.3 Vleermuizen

In de bebouwing binnen het plangebied zijn meerdere verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Afhankelijk van de exacte invulling van de werkzaamheden gaan mogelijk een 8-tal verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren. Dit betekent dat er een overtreding is van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming met betrekking tot de gewone dwergvleermuis en er een ontheffing aangevraagd moet worden voor het verwijderen van de huidige verblijfplaatsen.

5.4 Overige soorten

Andere diersoorten als vogels, zoogdieren en amfibieën kunnen in het plangebied aanwezig zijn. Hiervoor geldt de zorg-

plicht. Dit houdt in dat men zorg moet dragen voor aanwezige individuen, ook algemene soorten. Men moet deze dieren de tijd geven om het plangebied te verlaten. Weinig mobiele soorten als egel of pad kunnen met beleid naar buiten het plangebied worden verplaatst.

Daarnaast zijn broedende vogels en hun nesten tijdens het broedseizoen beschermd. Geadviseerd wordt om het opgaand groen binnen het plangebied buiten het broedseizoen te verwijderen, om verstoring van broedende vogels te voorkomen. Het broedseizoen loopt gemiddeld van half maart tot half augustus. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval.

6 Conclusie

Binnen het plangebied zijn een 7-tal huismusnesten en een 8-tal verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Met de voorgenomen werkzaamheden gaan deze mogelijk verloren. Hiervoor dient een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag, in dit geval de Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN).

Tevens dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen:

- De kap van het opgaand groen dient buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal van half maart t/m half augustus;
- Met betrekking tot de zorgplicht dienen eventueel aangetroffen dieren tijdens de werkzaamheden de kans te krijgen om het plangebied zelfstandig te verlaten. Bij soorten als egel en gewone pad kunnen de dieren met beleid verplaatst worden naar een veilige plek buiten het plangebied.

Tabel 6 Overzicht aanwezigheid beschermde soorten en te nemen type maatregelen

Soortgroep	Aanwezig	Hoeveel	Overtreding	Maatregelen
Huismus	Ja	7	Mogelijk	Afhankelijk van de invulling van de werkzaamheden zal worden bepaald in hoeverre het treffen van maatregelen dan wel het aanvragen van een ontheffing aan de orde is
Gierzwaluw	Nee	-	-	-
Vleermuizen	Ja	8	Mogelijk	Afhankelijk van de invulling van de werkzaamheden zal worden bepaald in hoeverre het treffen van maatregelen dan wel het aanvragen van een ontheffing aan de orde is
Overige soorten ²	Mogelijk	-	Mogelijk	Rekening houden met broedseizoen en zorgplicht

² Dit betreft soorten die niet honkvast zijn en/of waarvan de nest/verblijfplaats niet jaarrond is beschermd. Echter mogen de nesten/verblijfplaatsen met eieren of jongen niet worden verstoord/verwijderd. Hieromtrent dient per complex de situatie qua planning en werkzaamheden te worden afgestemd met de begeleidend ecooloog.

7 Bronnen

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Huismus, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gierzwaluw, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht.

8 Verklarende Woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden

waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet

natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een diersoort dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winter rust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Tegelen

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01